

מג:

לולב וערבה פרק רביעי סוכה

עין משפט
גרי מצוה

מסורת הש"ס

(6) ולקמן מה. (7) דש"ל.
(8) וברכות י"ג. (9) ונלמן
מה. (10) (תוס' רס"ג).
(11) ויקרא כ"ג. (12) דרימא
לדבריו כי הדין כי שמי
מוריד הסיד ומייד נלדיו
כי ויין ללן.

תורה אור השלם

1. ופתח אהל מועד
חשבו יום ויום וקלח
שבעת ימים ושבתם
את משמרת יי ולא
קמותרו כי כן צוית:

ויקרא ח ה

מוסף רש"י

בערבה. לאחר זקפת
מורכבות מוספות למונה,
מקוץ כפופות פנים
למנה חרות של ערבה
נדיהם פסם אחת ככל
יום ושבע לאותו יום,
דכי נמרי לה (ספדו רש"י
ס"ד רכ"ה).

פסוק. יומם וילילה ולולב מנחות שעה אחת שלא נאמר בו אלא לקיחה:
מאי עשא דוחס. ולא גזור בה כי היכי דגזור בלולב דהא הכא נמי
לימא מן המורה גבולין כשאר ימי החג לגבי לולב ואמאי לא גזור
בה במקדש: לפרסמה שיהא מן המורה בדיחא שכן לה רוחא למידי
שנת חד יומא לך לפרסמה שכן
המורה היא: לולב נמי ידחיו. בשאר
ימים במקדש כדי לפרסמו שהוא מן
המורה כל שבעה דהא לא מפרש
דהיא דליכא למיעי ולמימר דהיא
ושמחתם לפני ה' שבעת ימים (1) לאו
שמחתם לולב קאמר: שלוחי בים דין
מייס לם. מע"ש ולמחרת אינה
מלוה לכל אדם אלא כהנים הנקייין
בה את המזבח: או הכי. דליכא
למיגור בה מידי והוא כל שבעה
במקדש מן המורה: כל יומא נמי.
דליקע בשבת נדחי מאי שנה חד
יומא ומו לא: אפי' לפקוקי בלולב.
לולב בלולב משום דלא דמי בלולב
אלא צמד יומא והא דמי כל יומא
אחי למימר לולב לאו מלוה חסודה
היא: ולידי. ערבה צייט רשון
ללולב: לאו מוכחא מילתא. דמשום
דלמחרת משום דמנחם לעלות אלל
לולב נדחית אף אלל ערבה ועיקר
משום לולב הוא: בחד מהנך. נאחש
משאר הימים: אוקמה אשביעי.
יום מקוים או רשון או אחרון:
האידיגא נמי. לאחר חורבן דעבדין
ערבה חד יומא דאמריין לקמן
(ד' מד.) מנהג נביאים הוא גבולין
כיון דליכא למיחש מידי לידחי בשביעי
ויטלוה ויחטבוה שלוחי בית דין
לפרסמה שיהא במקדש מן המורה
שהרי לא גזרי עליה בשביעי ולאחר
חורבן מי גזר עליה: לא ידעיין
שביעי דירמא. ושמן און שביעי
שגנו שביעי: לא איקלע. הס
מעבדים את אלל או אחד מן
החדשים כשראין שילע שביעי
בשבת: וכל נחוש. כל הסיעה
שירדו מא"י לבבל ושבעו מבבל לא"י
וחזרו: מאן לימא לן. דערבה במקדש
בנטילה לידחי השתא ערבה אסורא
מדרבנן וזר למקדש דירמא שבת:
דלמא בוקיפה. לא היו נטלין אותה
בז' אלל זוקפין אותן בלדי המזבח
לחוד דמתן במתני' והשתא ליכא
מוצה היכא מקפה: ואוסו בוס.
בשביעי מדקתני פסם אחת ושבע
פעמים ש"מ הקפה ברגל סביב
המזבח הוא וצמה מקיפין לולב בערבה:
לא בלולב. מקיפין לאחר שזקפו
בערבה סביב המזבח: כפולתו.
צייט ראשון: וערבה כסופו. כשביעי:

תשבו תשבו לגזרה שוה נאמר כאן תשבו
ונאמר במלואים יתשבו מה להלן ימים ואפי'
לילות אף כאן ימים ואפילו לילות: ערבה
שבעה ביצד: ערבה בשביעי מ"ט דחיא שבת
א"ר יוחנן "כדי לפרסמה שהיא מן התורה
אי הכי לולב נמי לידחי כדי לפרסמו שהוא
מן התורה לולב גזרה משום דרבה אי הכי
ערבה נמי גזור ערבה שלוחי בית דין מיידי
לה לולב לכל מסור אי הכי כל יומא נמי
לידחי אתי לפקוקי בלולב ולידחי ביום טוב
ראשון לא מוכחא מלמא אמרי לולב הוא
דקא דחי ולידחי בחד מהנך כיון דקא מפקת
לה מראשון אוקמה אשביעי אי הכי האידנא
נמי לידחי אנן לא ידעיין בקיבועא דירמא אינהו
ידעיין בקיבועא דירמא לידחי כי אחא בר הדיא
אמר בלא איקלע כי אחא רבין וכל נחוחי אמרי
איקלע ולא דחי ולא קשיא אמר רב יוסף מאן
לימא לן דערבה בנטילה דלמא בוקיפה
איתיביה אביי לולב וערבה ששה ושבעה מאי
לא בלולב מה לולב בנטילה אף ערבה בנטילה
מידי איריא כדאיתיה והא כדאיתיה
איתיביה אביי (1) בכל יום מקיפין את המזבח
פעם אחת ואותו היום שבע פעמים מאי לאו
בערבה לא בלולב והא אמר רב נחמן אמר
רבה בר אבוב בערבה א"ל הוא אמר לך
בערבה ואנא אמינא בלולב אחרת ר' אלעזר
אומר בלולב רב שמואל (2) [בר נתן] אמר ר'
חגיגא בערבה וכן אמר רב נחמן אמר רבה
בר אבוב בערבה א"ל רבא לרב יצחק בריה
דרבה בר בר חנה (3) בר אוריא תא ואימא לך
מלמא מעליתא דהוא אמר אבך הא רתנן
(4) כל היום מקיפין את המזבח פעם אחת ואותו
היום מקיפין את המזבח שבע פעמים הכי אמר
אבך משמיה דר' אלעזר בלולב איתיביה
(5) לולב דוחה את השבת בתחלתו וערבה בסופו
פעם אחת חל שביעי של ערבה להיות בשבת
והביאו מריבות של ערבה מערב שבת והניחום
בעזרה והכירו בהן בייתוסין ונמלום וכבשום
תחת אבנים למחר הכירו בהן עמי הארץ
ושמטום מתחת האבנים והביאום הכהנים
ווקפום בצדי המזבח לפי שאין בייתוסין מורים
שחיבוט ערבה דוחה את השבת יאלמא
בנטילה היא תיובתא ואלא נדחו כיון דאנן
לא דחינן אינהו נמי לא דחו והא יום טוב
הראשון דלדידן לא דחי ולדידהו דחי
אמרי

מריבוט. נעישות: והכירו
וקן לדוקים ואינם מורים
וכבשום. טמטום כמו צדי
(דף י.) ו"מ כמו יכבש עונותיו (מכילת י)
סלה (מהלל פה): פסח האבנים. יודעים הם כחכמים שלא יטלטלו
למחר האבנים: עמי הארץ. שלא היו דוחים באיסור טלטול

והם היתה ידם עם הפרושים: והביאום הכהנים ווקפום כו'. אלל ישראל לא היה נכנס בין האולם ולמזבח. ומדקתני חיבוט
ערבה מכיל דניר נטלין אותה ומנענעים ומקיפין בה הכהנים את המזבח ברגליהם ואחר כך ווקפין אותה: ואלא לידחי.
כיון דנטילה הוא יש לעשות לו זכר למקדש ולידחי שביעי דילה שבת: כיון דאנן. בגולה לא דחינן משום דלא קיס לן בקיבועא דירמא (1):
לדידהו

תשבו תשבו לגזרה שוה. לא לגמרי יליף ממלואים דהתם אי
אפשר לטען בעזרה כמו בחצר שהיה במקום עזרה דגמרי
(סוטה ד' מה): און ישיבה בעזרה, אלא למלמי בית דוד בלולב ואלו
כאן אסור לטען מן לטובה: שלוחי
ולמחרת אינה מלוה לכל אדם אלא
כהנים מקיפין בה את המזבח
כדפי' בקונטרס דירמא און יטלין
להקץ דמתן פ"ק דכלים (מ"ה) דאין
ישראל נכנס בין האולם ולמזבח ולכן
הולך בקונטרס לטעם זה שהכנים
מקיפין ואין ישראל שכן מוכח הלשון
דקאמר לולב לכל מסור ועוד הכתה
שלוחי צ"ד מה יס לו להעיל ועוד
דליכ' ליתקן נמי בלולב שיצאום
שלוחי צ"ד ולידחו אלל ודאי הדבר
מלי צדו ששכנים ורצין הן ולא
אחו לדי חילול שבת אלל לולב דלכל
מסור כיון דלא דמי בירמא כהנים
נמי לא דחי ומיחו קשה דפרין
האידנא נמי לידחי והאידנא ערבה
לכל מורה ובקונטרס דמתן לפרש
לידחי ויטלוה ויחטבוה שלוחי צ"ד:
לא איקלע. שהיו מעבדין אלל או
אחד מן החדשים כשהיו רואים
שארע בשבת שביעי של ערבה והיו
אמר בירושלמי ר' סימון מפקד לאלין
דמחשדין הבון דמתקון דלא אחי
תקעתא בשבתא ודלא אחא ערבה
בשבתא ולי דמיקומן בעדון תקעתא
ולא מעבדון ערבה משמע דחיש
טפי יום ערבה מתקיעת שופר ולולב
וגם עכשיו אנו מחשדין דלא מיקלע
יום ערבה בשבת ואשופר ואלולב לא
חיישין אפי' שום ראשון דלוריתא
ומימה דלויס ערבה שהוא זכר
למקדש נעלמא חיישין ואחא
דלוריתא לא חיישין וי"ל דאין הכי
נמי דחי דחזיני דהדיא לא אחי
לפקוקי צדו בשאר שנים אלא ערבה
דרבנן אחי לפקוקי צדו ועוד
דמפקק עבדין חרי יומי וכי מיקלע
יום ראשון בשבת און שופר בטל
לגמרי דתקועין צדו אפי' דמי
בא עדים קודם המנחה לא עבדי
בא"י אלל חד יומא מ"מ מנחה לארץ
עבדין חרי יומי אלל שביעי של
ערבה דלימא אלל חד יומא דלא
אפשר למיעד השמיני על הספק
לפי שהוא י"ט אם היה בטל לגמרי
משמחת תורה ערבה:

והביא מריבוט ש" ערבה
מע"ש. כאן לא היו
מתנין כל מי שגיע ערבה על
חצירו הכי הוא נמנחה דמתן גבי
לולב למ"ד פירקין דלעיל (דף נה).
ערבה הלכה למשה מסיני לא גמרי
משלם ולאחא שאל נמי דדש
מלכס ערבי אלל ללולב ולמחרת
מקדש כמו לולב מ"מ גבי לולב שכל אחד מביא לולב להר הבית
והחונים מקלנין מידם היו לריבין להמנות אלל ערבה שלוחי צ"ד
מייחז לה ואין אחד מהן זוכה בה עד למחרת בשבת ועוד דהכנים
מקיפין את המזבח ולא היו כל כך מריבים ועוד דרצין הן:
אמרי

והם היתה ידם עם הפרושים: והביאום הכהנים ווקפום כו'. אלל ישראל לא היה נכנס בין האולם ולמזבח. ומדקתני חיבוט
ערבה מכיל דניר נטלין אותה ומנענעים ומקיפין בה הכהנים את המזבח ברגליהם ואחר כך ווקפין אותה: ואלא לידחי.
כיון דנטילה הוא יש לעשות לו זכר למקדש ולידחי שביעי דילה שבת: כיון דאנן. בגולה לא דחינן משום דלא קיס לן בקיבועא דירמא (1):
לדידהו

ח א מ"י פ"ו מהלל
לולב הלכה כח:
ב ט"ז ע"פ א"ח פ"ו חתם
ספיקא:
ג מ"י שם הלכה כג:
ד מ"י שם הל' כג:

רבינו חננאל

בסוכה כתוב בסוכות
תשבו שבעת ימים,
ובמלואים כתוב ימים,
אחא מורכב חשב יום
וילילה שבעת ימים, מה
להלן במלואים לילות
כבישים, אף בסוכה חייבין
לישב בה לילות כבישים,
מתני' ערבה שבעת
ביצד יום שביעי כו'.
ערבה שביעי מאי טעמא
דוחה שבת. אמר ר'
יוחנן כדי לפרסמה שהיא
מן התורה כו'. וטעמא
מריא דאסיקא אמרי
כיון דאסיקא מראשון
אוקמה אשביעי, ואסיקא
י הכי שרובה מן התורה
זית שתחת ביום שביעי
יטלין, תחת שבת אצל
גי (ארץ) ישראל דרדי
כקביא דירמא, וירדעים
בסוכה ידוע יום שביעי
של תג הוא. והנה ר'
נבין וכל נחוחי מערבה
מריא איקלע יום שביעי
של תג שבת, ולא נטלו
א ביום ערבה, ועתה
קשיא, ושני רב יוסף,
כיון דלא אשכחן דכתיב
'לקיפה בערבה בפירוש',
י בהלכה מפורש מצות
רבה, ודלמא בוקיפה
יא, וקוים מצוה
שקפה, ולפיכך לא
וצרנו לנטילה ערבה,
הלכך לא דחי לנטילה
עבה, ומוחזק אביי בספתי
קתני לולב וערבה, מה
ולב בנטילה אף ערבה
בנטילה, ומשני לא הא
דאיתא והא כדאיתא,
ולב בנטילה וערבה
מקפה, ואסיקא אמר ר'
ולעזר הא דמתן אחר
יום היו מקיפין את
המזבח שבעה פעמים,
לולב, ומוחזקין מיהא
תניא לולב דוחה את
שבת בתחלתו וערבה
בסופה, פעם אחת חל
וביני של ערבה להיות
שבת, והביאו מריבוט
ול ערבה מערב שבת
ניחום בלשנה כו', עד
שטוס (מ)תחת האבנים
בציד ווקפום וקפום
מכת לפי שאין בייתוסין
מורים שחיבוט ערבה
דוחה את השבת, והא
יבטו דכי נטילה הוא,
אמאי אמרת בוקיפה,
י מקיפין לעולם יום שביעי
י ערבה מן התורה,
י מילתא דאנן בני
דחא לארץ לא דחינן
יה אינהו נמי בני ארץ
טרא לא דחי ליה, איני,
וא לולב שחל להיות
י טוב ראשון שבת
לדידהו דחי,

